



جلسه شماره (۱)

عنوان: بررسی ماده ۴ قانون ساماندهی و نظارت بر تجارت مرزی و چالشهای آن

مرجع طرح موضوع: اتاق بازرگانی اصفهان - انجمن نساجی - انجمن لوازم خانگی

تاریخ برگزاری جلسه: ۱۴۰۴/۱۲/۰۳

مقدمه

قانون ساماندهی و نظارت بر تجارت مرزی از ابعاد مثبت مهمی برخوردار است؛ از جمله به رسمیت شناختن فعالیت‌های اقتصادی خرد مرزی و کاهش وابستگی به اقتصاد غیررسمی، شفاف‌سازی جریان کالا و افزایش قابلیت نظارت حاکمیتی، ایجاد ابزار سیاست‌گذاری منعطف از طریق کارگروه موضوع ماده ۴ برای تنظیم فهرست کالاهای تفکیک معیشت مرزنیسان از قاچاق سازمان‌یافته، تقویت امنیت اقتصادی و مرزی، فراهم‌سازی بستر توسعه اقتصاد محلی و بازارچه‌های مرزی رسمی، هم‌راستایی با سیاست‌های کلان کشور از جمله اقتصاد مقاومتی و توسعه متوازن منطقه‌ای، و در نهایت کاهش هزینه‌های انسانی و اجتماعی ناشی از کولبری از طریق ساماندهی و قانونی‌سازی رویه‌های مرتبط. به عبارت دیگر قانون ساماندهی و نظارت بر تجارت مرزی ذاتاً یک قانون مثبت، ضروری و واقع‌بینانه است که با هدف تعادل میان معیشت مرزنیسان، امنیت مرزها و حاکمیت اقتصادی دولت تدوین شده است.

در کنار مزایای یاد شده، قانون مذکور واجد پیامدهای منفی و چالشهایی نیز می‌باشد که نه از ماهیت قانون، بلکه عمدتاً از نحوه اجرا، دامنه شمول کالاهای و ضعف پیوند آن با سیاست‌های صنعتی کشور ناشی می‌شود.

هدف از طرح موضوع در شورای گفتگو انعکاس نقطه نظرات کارگروه تخصصی در مورد اثرات اجرای قانون ساماندهی و نظارت بر تجارت مرزی بر فعالیت‌های رسمی اقتصادی و محیط کسب‌وکار، احصای چالش‌های بخش خصوصی ناشی از نحوه اجرای رویه‌های کولبری، ته‌لنجی و تجارت مرزی، پیشنهاد اصلاح رویه‌های اجرایی در چارچوب قانون و تصویب پیشنهادهای کارشناسی شورا جهت ارسال به مراجع ذیصلاح در خصوص موضوع ماده (۴) با هدف بازنگری قانون ساماندهی و نظارت بر تجارت مرزی در راستای تعدیل اثرات منفی آن می‌باشد.

پیامدهای منفی رویه‌های واردات کولبری، ته‌لنجی و مرزی بر ساختار تولید و اشتغال کشور، به‌ویژه در صنایع لوازم خانگی و نساجی به شرح زیر می‌باشد:

۱. اخلال در رقابت‌پذیری و تضعیف تولید داخلی

واردات کالا از مسیرهای کولبری، ته‌لنجی و برخی رویه‌های مرزی، به دلیل معافیت‌ها یا حداقل‌سازی حقوق ورودی، مالیات و الزامات استاندارد، منجر به شکل‌گیری مزیت قیمتی غیرواقعی برای کالای وارداتی شده است. این وضعیت، امکان رقابت منصفانه را از تولیدکنندگان رسمی سلب و سرمایه‌گذاری انجام‌شده در خطوط تولید، تحقیق و توسعه و ارتقای کیفیت را بی‌اثر می‌کند.



۲. آثار مستقیم بر صنایع لوازم خانگی

طبق اعلام انجمن صنایع لوازم خانگی ایران، ورود گسترده محصولات خارجی از این مسیرها - خصوصاً کالاهای کوچک‌مقیاس اما پرمصرف - موجب کاهش سهم بازار تولیدکنندگان داخلی، انباشت موجودی، کاهش تیراژ تولید و فشار بر زنجیره تأمین شده است. این روند، در نهایت به کاهش اشتغال پایدار و تضعیف برندهای داخلی منجر می‌شود.

۳. پیامدهای مخرب بر صنعت نساجی و پوشاک

بر اساس مکاتبات انجمن صنایع نساجی ایران و اتاق بازرگانی اصفهان، واردات مرزی پوشاک و منسوجات، به‌ویژه کالاهای فاقد شناسه و کنترل کیفی، موجب اشباع بازار، افت شدید قیمت‌ها، تعطیلی واحدهای کوچک و متوسط و گسترش اقتصاد غیررسمی شده است. صنعت نساجی که ذاتاً اشتغال‌زا و منطقه‌محور است، بیش از سایر صنایع از این رویه‌ها آسیب می‌بیند.

۴. تضعیف سیاست‌گذاری صنعتی و نظارت حاکمیتی

گسترش این نوع واردات، عملاً کارآمدی سیاست‌های حمایتی دولت، نظام تعرفه‌ای، کنترل استاندارد و رهگیری کالا را با چالش مواجه ساخته و پیام نادرستی به فعالان رسمی اقتصادی ارسال می‌کند؛ پیامی که پایبندی به قواعد را پرهزینه و دور زدن آن‌ها را کم‌هزینه جلوه می‌دهد.

در چارچوب اختیارات کارگروه موضوع ماده (۴)، **پیشنهاد می‌شود:**

الف- سقف، دامنه و فهرست کالایی مشمول واردات کولبری، ته‌لنجی و مرزی به‌صورت هدفمند و متناسب با توان تولید داخل بازتعریف شود؛

ب- الزامات حداقلی استاندارد، شناسه کالا و رهگیری برای این کالاها اعمال گردد؛

ج- تمرکز حمایتی بر معیشت مرزنشینان از طریق ابزارهای جایگزین (مانند زنجیره‌های رسمی توزیع، تولید محلی و مشوق‌های اشتغال) تقویت شود تا فشار از مسیر واردات غیررسمی برداشته شود؛

د- نظرات تشکل‌های تخصصی به‌عنوان بازوی مشورتی کارگروه، به‌صورت نظام‌مند در تصمیم‌سازی‌ها لحاظ گردد.